

Izobraževanje ob delu

V osmih letih sem končal šest razredov osnovne šole. Takrat je bilo to zame dovolj in ni bilo človeka, ki bi me pregovoril, naj končam še manjkajoča sedmi in osmi razred. Tudi materino pregovarjanje, ljubezen, jeza in jok me niso omajali. Šola mi je pomenila bolečino, ponižanje, trpljenje, nasilje, izolacijo, neuspeh. Veliko lepše je bilo hoditi po mestnih ulicah, ogledovati izložbe trgovin, klepetati z dekleti, z njimi obiskovati kino predstave, ob Savi loviti žabe ali ribe, se poditi in raziskovati po tovornih vagonih, ležati in sanjariti na Mesarjevi plani. Želez sem si denarja za izpolnitev želja, želez sem se zaposliti. V prepričanju o pravilnosti svoje odločitve sem se bil pripravljen tudi odseliti od doma.

V Železarni Jesenice sem začel delati leta 1965, ko sem dopolnil 15 let. V mladinski delovni brigadi smo bili zbrani sami neuspešni učenci z nedokončano osemletko. Mladi in šibki

Železarna Jesenice leta 1965 (fototeka GMJ)

smo morali za majhno plačo trdo delati. Predpostavljeni niso imeli usmiljenja do naše mladosti in neizkušenosti, ampak so nam vsak dan dokazovali, da se je bolje šolati kot v nepredvidljivem vremenu delati z lopato in krampom do izčrpanosti. Na naše pritožbe in jadikovanja pa nam je delovodja odgovarjal: »Če ti ni šlo v šoli, boš pa v železarni garal, da morda le prideš k pravi pameti.« Mladinska brigada je bila tako delavska šola za vse, ki jim je učenje smrdelo, in popravni izpit za napačne odločitve v preteklosti. Priložnost za popravni izpit so mi v železarni ponudili po dveh letih, ko so me kot

pridnega, vestnega in natančnega sprejeli v mehanično delavnico na delovno mesto ključavničarja, a pod pogojem, da končam osnovno šolo. Da sem se lahko rešil mladinske brigade, sem pristal, se vpisal v večerno osnovno šolo in se obvezal plačevati mesečno šolnino. Nabavil sem si učbenike in zvezke ter z zanimanjem poslušal in si zapisoval razlage učiteljev. Pri večini predmetov so nam snov, ki naj bi jo znali za izpit, kar narekovali. Pouk je vsak delovni dan potekal popoldne v prostorih Gimnazije Jesenice. Začetno navdušenje za šolo mi je kmalu upadlo. Prenehal sem se učiti, pisati domače naloge, kmalu pa nisem več šel k pouku. Tam me ni nihče pogrešal, učitelji se pa tudi niso pozanimali, kje sem. Predpostavljanim v mehanični delavnici sem se bal povedati resnico in sem jih z lažmi zavedel v prepričanje, da sem priden učenec. Imeli so me radi, ker sem bil dober in spreten delavec. Nisem pa se zavedal, da jim bo treba na koncu šolskega leta predložiti dokaze. Še danes čutim njihovo veliko razočaranje, skoraj bes, ko sem jim moral priznati, da v večerni šoli nisem končal osemletke. Moral bi se vrniti v mladinsko delovno brigado, a sem na svojo srečo dobil poziv za služenje vojaškega roka v JLA.

Vojaščino sem odslužil leta 1970 in se takoj zaposlil na isto mesto v mehanični delavnici ŽJ. Vodstvo me je vpisalo v tečaj obločnega varjenja. Osnovni tečaj je trajal en mesec v Železarskem izobraževalnem centru Jesenice za 15 slušateljev v popoldanskem času. Praktični in teoretični del sta poučevala specialista za varjenje, Vovk in Šifler. Izpit smo opravili na Jesenicah pred strokovno komisijo Zavoda za varjenje SRS. Tudi trimesečni nadaljevalni tečaj na ŽIC-u sem uspešno zaključil leta 1972 in postal kvalificirani obločni varilec. Plača se mi je dvignila za pet odstotkov. Vse stroške šolanja in izpitov pa je pokrila Železarna Jesenice. Predpostavljani pa so mi še vedno govorili, da brez končane osemletke ne bom mogel napredovati in da se mi bo še naprej trgalo od plače 10 odstotkov, ker za delovno mesto nisem imel ustrezne izobrazbe. Še vedno sem se trmasto upiral in iskal izgovore, saj nisem verjel vase. Moč in pogum za dokončanje osemletke mi je dale šele deklice Vesna, v katero sem se zaljubil in je postala moja žena. Ponovno sem se vpisal v večerno šolo pri VIZ Jesenice, TOZD OŠ Prežihov Voranc Jesenice, oddelek za odrasle, in januarja 1978 uspešno zaključil manjkajoča razreda osnovne šole. Ženi pa sem še danes hvaležen za pomoč in podporo pri učenju.

Uspeh mi je dal polet. Še isto leto sem se vpisal na večerno poklicno kovinarsko šolo v Šolskem centru Radovljica. Ker je bil pogoj za izvajanje programa najmanj pet

kandidatov, sem šel kar sam v akcijo in navdušil nekdanje sošolce iz zadnje večerne šole ter prijatelje iz železarne, da se mi pridružijo. Ker sem edini imel avto, sem jih od ponedeljka do četrтка vozil v Radovljico. Po službi smo se ob 14.30 zbirali pred glavnim vhodom železarne. Pouk je trajal od 15. do 20. ure. Ob delu je bilo to zelo naporno, a vodstvo mehanične delavnice mi je stalo ob strani in ves čas prilagajalo delovne obveznosti mojemu izobraževanju, razen ob velikih »remontih« (popravitih), ko je primanjkovalo usposobljenih vzdrževalnih delavcev. Nehote pa sem postal tudi zastopnik slušateljev in se v njihovem imenu dogovarjal s profesorji o vsem potrebnem (premiki urnika, dodatni razlagi, učbenikih, nujnih odsotnostih, izpitnih rokih in obsegu izpitov). Predavanja so bila strnjena s poudarki na uporabnih in pomembnih vsebinah. Po tri tedne smo poslušali dva predmeta in nato opravili izpita. Ker so bili izpiti dopoldan, sem zanje moral porabiti svoj dopust. Ker vsi sošolci niso zdržali, sva na koncu zaključni izpit uspešno opravila le dva slušatelja. Tako sem aprila 1979 tudi formalno končal poklicno izobraževanje. Železarna mi je povrnila stroške šolanja, pri plači pa mi niso več trgali 10 odstotkov.

Že jeseni istega leta sem se vpisal na večerno Srednjo tehnično-metalurško in strojno šolo Jesenice. Predavanja so potekala od ponedeljka do petka od 15.20 do 20.00. Šolsko leto je bilo deljeno v tri semestre. V vsakem smo poslušali po štiri različne predmete in na koncu semestra iz njih opravili izpite. Praktičnega dela nam, zaposlenim v železarni, ni bilo treba opravljati, šolo pa sem lahko zaključil po treh letih, ker sem imel opravljeno že poklicno šolo. Od 20 vpisanih je šolo končala le polovica. Junija 1982 sem uspešno opravil zaključni izpit. Zanj mi je železarna odobrila deset dni študijskega dopusta in mi naknadno ob predložitvi spričevala povrnila stroške šolanja.

V železarni so se zavedali vrednosti strokovnega kadra, zato so podpirali vsakogar, ki je pokazal voljo do izobraževanja ob delu. Ker je vodstvo načrtno skrbelo za dvig strokovne izobrazbe zaposlenih, so tudi meni prigovarjali, naj nadaljujem šolanje in se vpišem na študij za strojnega inženirja. Ob vseh mojih dvomih in pomislekih so me bodrili, da mi bo sigurno uspelo, ker sem v tako kratkem času, v petih letih, uspel končati kar tri šole. Kljub temu nisem zbral poguma za odhod v Ljubljano, ker nisem hotel pustiti ženi vse skrbi za majhnega otroka in ker so njene žrtve že presegle vsa moja pričakovanja. Mnogim lepim rečem se je odrekla, da sem sam lahko študiral ob delu.